

GÅ MED MIG
VÄGLEDNING FÖR BORGÅ STIFT

PROLOG

✧ Världen är inte en, utan många. Världar möts i församlingen, i stiftet, i kyrkan, i samhället. Där ett *jag* möter ett *du* möts världar. Borgå stift ska gå framtiden till mötes med en medvetenhet om det. Vi ska träna upp en beredskap att möta nya världar – att röra oss i dem – att tillsammans möta Guds nåd.

Vi kan likna oss vid pilgrimsvandrare. Vi gör en jordisk resa, knuten till miljöer som är heliga för oss, som berör oss och som vi förvaltar. Vi gör en inre, andlig resa. Vi söker Gud. Det är inte resmålet som gör pilgrimsvandringen, utan rörelsen och gemenskapen. Mitt liv är en gåva både till mig och till de gemenskaper jag är en del av.

Under resan slår vi följe med andra. Även om vi känner igen varandra som pilgrimer, kan vi vara mer eller mindre synliga och tydliga för varandra. När vi möts och kommer i samtal har vi antagligen olika sätt att förstå och beskriva vår resa. Den resa vi gör inom oss kanske inte så lätt låter sig beskrivas, kanske inte ens när vi har den bakom oss. Vi möter en värld som stöder oss, förundrar sig över oss och som ibland har svårt att förstå oss och ber oss förklara.

Det här är den resa vi delar. Vi är givna varandra som resesällskap – i växel-

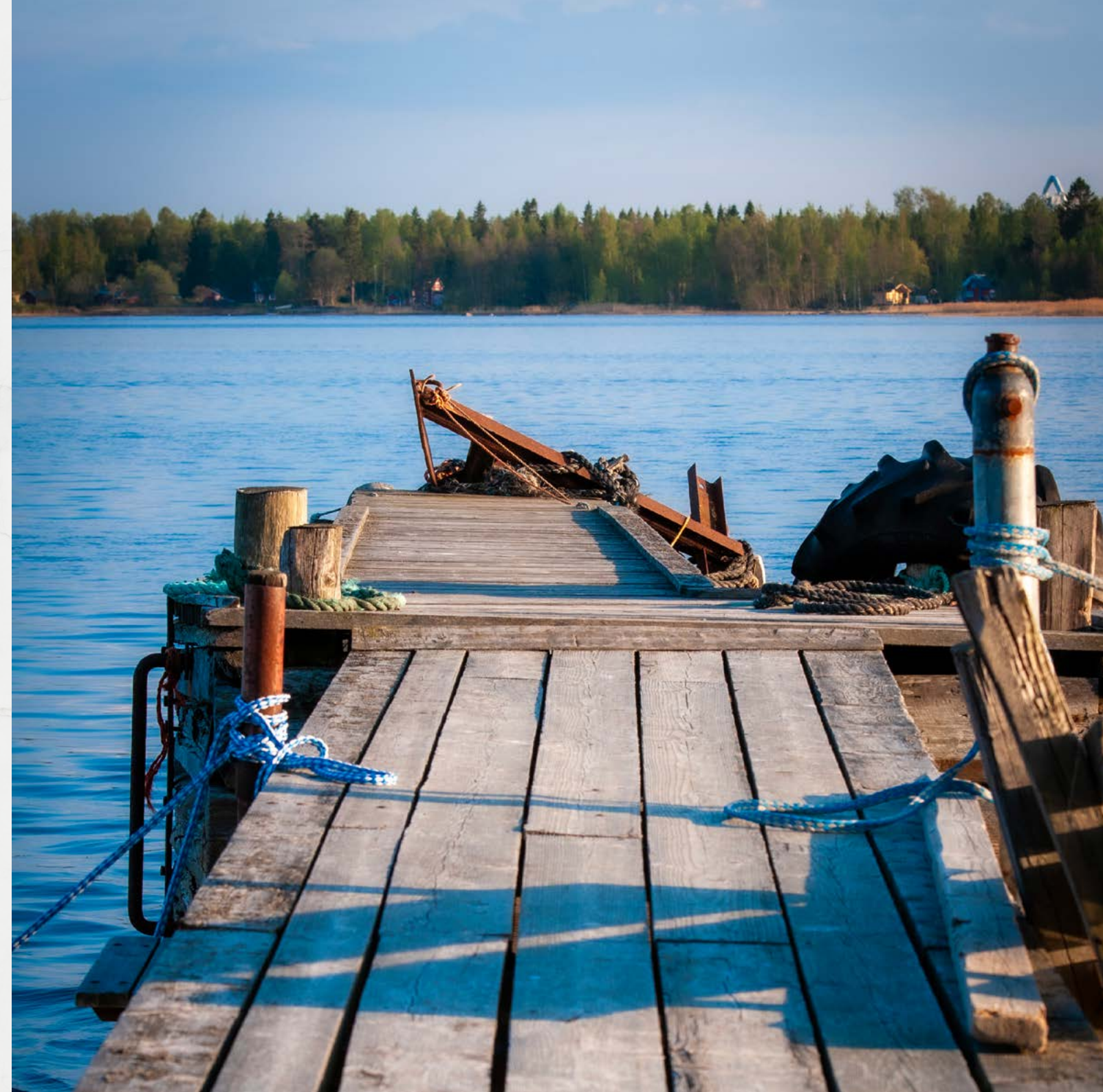
verkan med Gud, världen och skapelsen. Om allt går väl när vi också vårt resmål, men det är själva resan vi nu ska uppehålla oss kring.

Det jag här vill ge är en färdbeskrivning för den resa vi delar. Det här är min vägledning till stiftets församlingar i hur vi kan tänka och med vilka förhållningssätt vi kan arbeta, när vi lever i och leder kyrkan på svenska i Finland – i vår tid, i Borgå stift, i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

I arbetet med en strategi för Borgå stift växte insikten fram hos mig och hos oss som var del av processen att det vi behöver är något djupare och vidare än en strategi. Det vi söker är *ett förhållningssätt* som ska prägla oss som församlingar i Borgå stift.

Ett förhållningssätt är ett sätt att se. Det påverkar hur vi tar oss an och arbetar med utmaningar och förändringar. Vårt förhållningssätt är avgörande för hur vi förverkligar våra strategier, men också för vår beredskap att omvärdera och justera våra planer när det behövs. I vårt förhållningssätt blir det tydligt vilka våra värderingar är och vad vi tänker om Gud, oss själva, dem vi möter och skapelsen.

Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har en övergripande strategi, ”Öppna dörrar”, som föreslår en riktning för kyrkans liv och verksamhet. Församlingarna och samfälligheterna har strategier för verksamhet, personal och fastigheter. Jag bejakar dessa strategiska nivåer. Det jag ännu upplever att vi saknar är en strategi för vad vi kan kalla stiftsnivå, det vill säga hur vår gemenskap som evangelisk-luthersk kyrka i Svenskfinland och på Åland tar sig an sitt uppdrag.

Vi är många som vandrar tillsammans. Därför behöver vi en *samsyn* kring *vart vi är på väg* och *hur vi ska ta oss dit* – en viljekraft som riktar sig mot samma mål.

När kände jag att jag fick vara med och höra till? När kände jag att man lyssnade på mig? Hur kan jag göra detsamma för mina medmänniskor, och i min församling? Det förhållningssätt som jag som biskop vill föreslå för oss är att vara en *inkluderande gemenskap*. Jag vill se en gemenskap som *ser* och *ger rum* för människan under hela pilgrimsvandringen. För att resan ska bli bra behöver vi se till att vi har det nödvändiga med oss i packningen, att vi har vägkost och kan ta oss fram i olika terrängar.

Det här är ett samtal. Därför finns det på dessa sidor inga informativa rutor och processbeskrivningar. Det här är en dialog. Jag är övertygad om att samtalet är den enda framkomliga vägen till en samsyn kring vår självbild – och utgående från det – till ett förhållningssätt för vårt stift. Jag vill ge vägledning i vad det kan innebära om vi tar självbilden som pilgrimer, ett Guds folk i rörelse, på allvar.

Det är som biskop jag talar med dig och till stiftet. Samtidigt är de perspektiv jag här delar inte bara mina. De har vuxit fram i växelverkan. Arbetsprocessen har burits av en arbetsgrupp, vars främsta uppgift har varit att lyssna in röster i och om stiftet. Det är många som har hjälpt mig och oss att forma en förståelse av stiftet. Mot bakgrund av det vi hört och iakttagit hoppas jag att den vägledning jag här vill ge ska göra oss tydligare för oss själva, för varandra och för andra.

Det här berör var och en av oss som är del av gemenskapen. Den som har ansvar för andra, som är med och fattar beslut som påverkar andra, har ett särskilt ansvar för att vara medveten om hurudan reseledare man är – med

vilka förhållningssätt man förvaltar det som har anförtrotts en. En strategisk medvetenhet är av särskild vikt för de av kyrkans medlemmar som bär ledningsansvar, såsom förtroendevalda och anställda. Det här accentueras mer ju större ledningsansvar man har. Därför bär till exempel kyrkoherdar och kontraktsprostare ett ansvar för att samtalet om förhållningssätt, strategier och tillämpningar förs lokalt. Vår gemenskap blir tydligare både för oss själva och för andra, när vi har samsyn kring vem vi är och vad det innebär.

Välkommen in i ett samtal om förhållningssätt i Borgå stift.

GUD, FÖR UPPBROTT OCH FÖRVANDLING
LÄR OSS GLÖMMA BORT VÅRT JAG
DRIV OSS UT ATT BYGGA BROAR
TILL EN OKÄND MORGONDAG
DET FINNS UNDERBAR FÖRLOSSNING
I DET BLOD SOM GÖTS EN GÅNG.
DET FINNS GLÄDJE BORTOM GRAVEN
OCH EN FRAMTID FULL AV SÅNG.
PSALMBOKEN 274

1 Vandra tillsammans

* Den pilgrimsresa vi gör börjar i dopet. Dopet är grunden för vårt liv som kristna och för vår kristna gemenskap. På det vilar den evangelisk-lutherska kyrkans syn på sig själv och sina medlemmar. Det är en resa vi delar. Vi är alla, helt och hållet, beroende av Guds nåd.

Att inkludera är att inse att evangeliet tillkommer alla. Jesus Kristus är vägen, inte bara för mig eller dig, inte ens bara för oss, utan för alla.

När glädjen över förlåtelsen och friheten i Kristus växer till, växer också glädjen, ödmjukheten och kärleken. I kraft av det faller allt det bort som exkluderar. Hit hör rädsla för det okända, rädsla och fördömanden av främmande sätt att tänka, tro och leva. Kärleken fördriver rädslan (1 Joh. 4:18).

Gud är kärlek. Vi älskar därför att han först älskade oss, skriver evangelisten Johannes. Kärleken kan förmå oss att lämna vår bekvämlighetszon, att pröva en annans tanke och leva oss in i en annans situation. Hur kan vi någonsin vända ryggen mot Kristus om vi vänder oss mot människan och frågar: Vad kan jag göra för dig?

Att vara en pilgrim är att företa sig en resa som en av många vandrare. Vi är många som ska åt samma håll, som söker Gud och följs åt. Vi är en gemenskap

som delar en resa. Men det blir inget delande om vi inte *vill* dela.

I många av våra heliga handlingar ingår frågan: ”Vill du?” I dopet får föräldrarna frågan om de vill att barnet döps till den kristna tron. I konfirmationen får konfirmanden frågan om hen vill visa den kristna tron i sitt liv. I vigseln får brudparet frågan om de vill ta varandra till makar, och i prästvigningen ställer biskopen frågor till den som vill bli präst. ”Vill du”, är frågan i våra heliga handlingar. ”Vill du, med Guds hjälp?”

”Det finns ingenting så kraftfullt som en idé vars tid har kommit”, skrev Victor Hugo. Översatt till en kristen troskontext finns ingenting så kraftfullt som vårt ”ja” när vi berörs av och tilltalas av den Helige. Och det beror inte på att vi är starka i oss själva, även om vi också skulle vara starka. Det beror på att gemenskapen bär – i det fallet en gemenskap med Treenig Gud, en gemenskap där vi är ett i Kristus. Vill du det? Vill vi det? Går vi tillsammans?

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. Finns det en kraft i gemenskapen och samsynen, som gör att vi kan göra mer tillsammans än var för sig?

2. Har du upplevt det? När då? Hur då?

3. Behöver du din gemenskap? Varför?

4. Vad är din och er känsla inför förändring? När behövs förändring?

5. När har du och ni senast fått tänka om när det gäller hur ni förstår er gemenskap? Vad hände? Hur hanterade ni det?

6. Vad är viktigast: hur pilgrimsvandringen började, hur den slutar, eller vad som händer där emellan?

2 Vi är varandras gåva och uppdrag

* I dopet är vi givna varandra. Jag är given min gemenskap och min gemenskap är given mig. Gud har tänkt att vi ska höra ihop. Därför kan vi inte och ska vi inte ifrågasätta varandra. Det är gåvan och uppdraget – att vara ett i Kristus. Jesus säger: ”Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut i världen och bära frukt, frukt som består, och då skall Fadern ge er vad ni * än ber honom om i mitt namn.” (Joh. 15:16).

Vi är mer än en åsiktsgemenskap eller en förening. Vi har inte valt varandra. När vi kan se att vi är varandra givna, att det är Guds gåva att vi är del av Kristi kyrka och att det är vårt uppdrag att inkludera varandra, då blir mötet respektfullt, ödmjukt och ömsesidigt.

Vi har fått öva oss i att samarbeta i likhet och olikhet, att leva sida vid sida trots meningsskiljaktigheter och olikheter. Vi, som utgör Borgå stift, är *samtidigt* en *mångfald* och en *gemenskap*. Men man kan behöva träna sitt öga för att kunna behålla båda i synfältet, samtidigt.

Gemenskapen ska kunna ge svar mot fyra håll: mitt förhållande till Gud, mitt förhållande till mig själv, till medmänniskorna och till skapelsen. Det ska kännas i hjärtat att *det är det här vi vill göra och vi gör det tillsammans*.

”DET FINNS EN PLATS I EN STOR TRYGG FAMN,
SOM ÄR BARA BARA MIN.
DEN DAGEN JAG DÖPTES SKREV ÄNGLAR MITT NAMN
I HIMMELEN IN.”

PSALMBOKEN 188

Avstämningen blir att vi diskuterar hur det går för oss med de målsättningar vi har. Känner vi igen oss och våra värden i det vi gör? Den här dialogen uppstår av sin egen kraft ur det liv vi lever som församlingar och stift, men jag ålägger nu församlingarnas ledning att också föra den medvetet och systematiskt.

I alla tider har det i kyrkan pågått diskussioner och debatter – ja, till och med stridigheter och konflikter – kring hur vi ska förstå Gud och Guds vilja. Vi har och har haft olika uppfattningar om hur Gud uppenbarat, uppenbarar och kommer att uppenbara sig i världen. Det är inte skäl nog för oss att överge varandra eller prata illa om varandra. Tvärtom – just då är vi kallade att älska varandra. Vi är kallade att be för varandra, tala väl om varandra och se Kristus i varandra.

I det här har vi ofta kommit till korta som Kristi kyrka. Det som har varit kan vi inte göra ogjort. Det vi kan göra är att för vår del lyssna när Jesus säger: ”Detta befaller jag: att ni ska älska varandra.” (Joh: 15:16)

Därför ska vi göra åtskillnad på sak och person. Vi kan vara djupt oense i vår förståelse av Bibeln, av oss själva som kristen gemenskap och av vår tro – men kärleken upphör aldrig, för den har sitt upphov i Guds kärlek till oss.

Med den inställningen kan vi modigt gå i dialog med varandra. Rädda människor strider. Rädslans motsats är inte att vara orädd, utan kärlek. Vårt uppdrag är att visa att förlåtelsens befriande kraft, omsorgen, barmhärtigheten och kärleken bär. Om vi är rädda för att möta det för oss okända förmår vi inte utföra uppdraget och leva i kärlek.

Förut tänkte vi oss mission, evangelisation och fostran som en rörelse *i en riktning*. På motsvarande sätt tänkte man förr om bland annat föräldraskap och pedagogik – som om det var en rörelse från *den som vet* till *den som inte vet*. Från *den som kan* till *den som ska lära sig*.

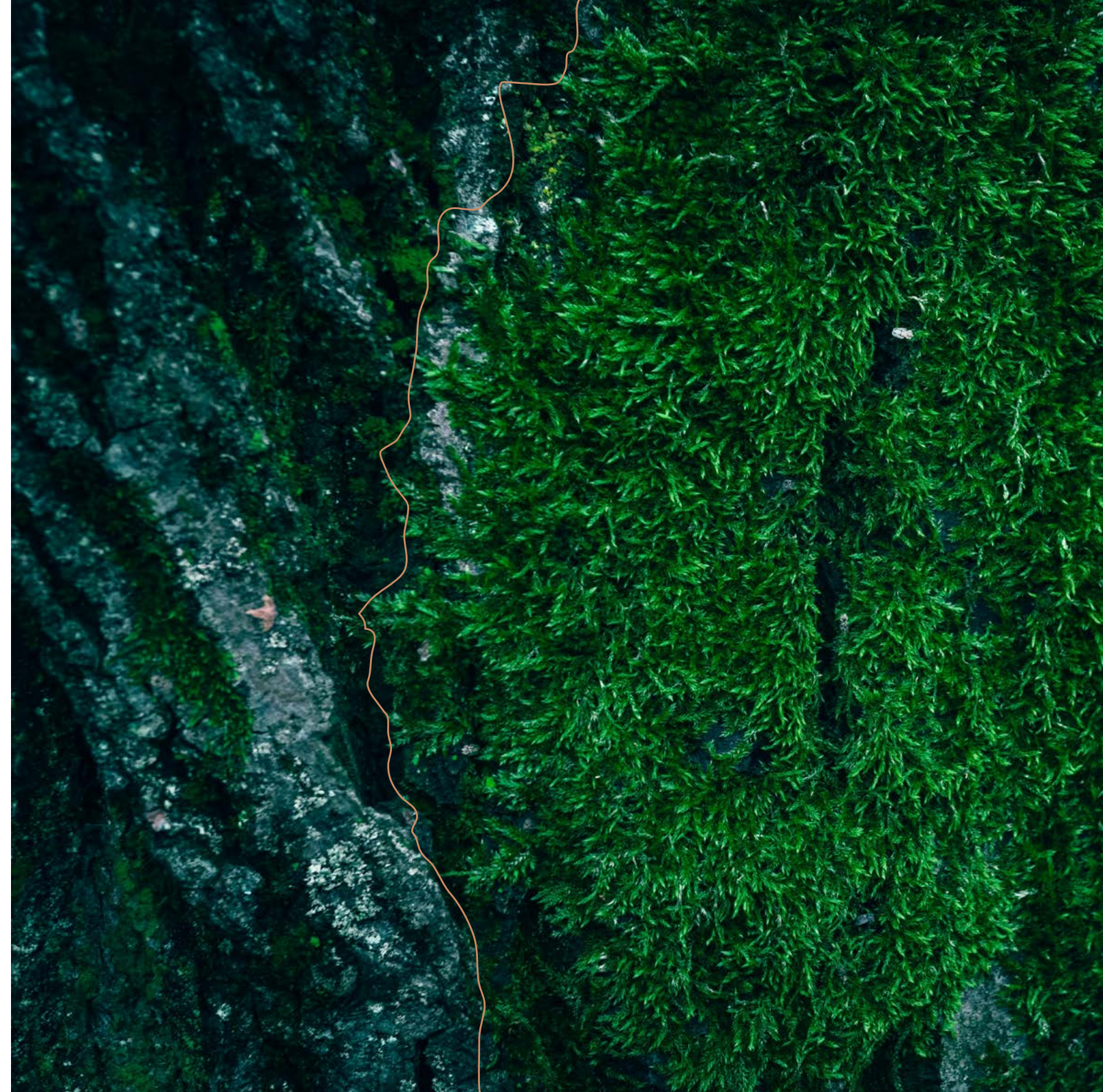
Vi är pilgrimer på vandring mot samma mål. Ingen av oss står stilla i sin objektiva sanning.

Att vandra tillsammans är att tillsammans ta ett steg efter ett annat. Det är att tillsammans få känna marken bära, foten få fäste och musklerna arbeta när vikten förflyttas, steg för steg.

Vi är alla rörliga subjekt. Vi tar ut riktningen tillsammans, vi drar nytta av varandras erfarenheter och lär oss. När vi delar med varandra fostrar och fostras vi – det är en *rörelse i båda riktningarna*. Vi växer tillsammans.

Jag är övertygad om att alla har någonting att ge. Vi är alla, var och en, skapade till Guds avbild. Gud har lagt ner något av sig själv i var och en av oss. ”När ni samlas har var och en något att bidra med” (1 Kor 14:26). För att se Gud och Guds vilja för oss i den här tiden behöver vi alla perspektiv, alla reflektioner.

Vi kan likna oss vid delar av en mosaik. Det vore tanklöst att tro att vi, ur vårt begränsade perspektiv, kan säga vilka delar som behövs och passar in. Det vore övermodigt att upphöja oss själva till en norm för alla. När helheten bildas kan vi märka att varenda del hade sin givna plats, sin orsak. Det är Gud som bygger sin kyrka. Vi är varandras gåva, varandras uppdrag.

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. Vad krävs för att vi ska kunna vara ett, trots att vi är, tänker och gör olika?

2. Vem i er gemenskap är mest olik dig, men som du ändå godtar och respekterar som den hen är?

3. Om det hos er finns eller uppstår olika åsikter i någon fråga, vad händer då? Hur känns det av? Lever ni med det, försöker ni hitta en medelväg, uppstår det avstånd mellan er? Hur skulle ni önska att det skulle vara? Vad vill ni arbeta mot i en sådan situation?

4. När vi inte klarar av att vara ett i Kristus, utan går skilda vägar eller håller oss på vår kant, vad är orsaken till det?

5. Trötthet och utmattning i förhållande till krav och intryck är en utmaning både i kyrkan och samhället. Vad kan vi göra för att vår gemenskap ska vara en gemenskap som bär när vi är trötta och inte upplevs som en gemenskap som kräver? Hur kan vi ge varandra lov till att komma som vi är? Hur kan vi göra det konkret?

6. Gör en analys: kan man som del av er gemenskap skapa sig en bild av människans relation till 1) Gud 2) sig själv 3) sina medmänniskor och 4) skapelsen?

7. Det ska kännas i hjärtat att det är det här vi vill göra och vi gör det tillsammans. Har du och ni en tanke kring vad det är ni vill göra som församling och hur ni ska göra det? Hur följer ni upp att det blir så? Med vilka verktyg? Hur ofta? Var förs den diskussionen?

8. En stor utmaning i många sammanhang är att man pratar illa om varandra. Det försvagar tilliten och trygghetskänslan. Varför tror du och ni att det blir så? När? På vilket sätt? Gör en överenskommelse om att lägga bort den ovanan – den syftar ofta till att ge en falsk känsla av samhörighet. Välj äkthet och lojalitet.

9. Vad betyder de andliga, kyrkliga, språkliga och kulturella dimensionerna för kontinuiteten i Borgå stift?

3 Se vem du vandrar med

När Jesus frågade människor han mötte: ”Vad vill du att jag ska göra för dig?” hör jag ödmjukhet och medkänsla i tilltalet. En öppet ställd fråga fordrar en beredskap att möta *vilket svar som helst*.

Vårt uppdrag är att möta varandra *ur ett tjänarperspektiv*. Det är inte det samma som att säga att vi kan bejaka och härbärgera allt, men vi kan förvänta oss av oss själva att vi lyssnar med respekt och kärlek till den andra. Vi kan också låta tystnaden tala, så att den andra kan få ta plats. Jesus fråga är att be om att få bli delaktig, att bli inkluderad. Där byggs förtroende. I det fotspåret ska vi följa.

Att kunna se människorna som delar vår resa är vår kallelse som kristna. Det är också en professionalitet som kyrkans anställda och förtroendevalda måste besitta.

När vi slår följe eller stannar vid rastplatser eller tar in på ett härbärge, möter vi andra vandrare. Kanske byter vi tankar, ger varandra goda råd och delar erfarenheter. Hör vi vad människor berättar för oss? Lyssnar vi till deras upplevelser? Tar vi dem på allvar?

Kanske är vi trötta och äter en måltid tillsammans under tystnad. Då kanske vår utmaning är att lita på att närvaron räcker, och att Gud är nära också i tystnaden och vilan.

Den bekräftelse människor söker är att vi känner igen och bejakar det de be-

rättar. Frågan kan vara väldigt skör, men finns i luften: ”Ryms min upplevelse med i den större berättelsen? Räknas min upplevelse av det heliga? Får också mina känslor och behov plats i kyrkan?” Känner vi igen det mångtydiga – eller har vi begränsat Gud?

Det kan vara svårt att lyssna till andra, kanske framför allt eftersom du också kommer att höra dig själv tydligare då. I mötet med en annan blir du också tydligare för dig själv. Tillväxt och förändring börjar med ärlighet.

En gemenskap som är inkluderande skriver under principen om allas lika värde och allas rätt att vara del. ”Ge som gåva vad du fått som gåva”, var uppdraget Jesus gav åt sina lärjungar (Matt. 10:8). Vi har tagits emot i nåd och med villkorlös kärlek. Om vi förmår se på oss själva och leva som Guds älskade, blir en naturlig följd att vi också vill möta våra medmänniskor som Guds älskade.

Att vi tycker oss känna Borgå stift och upplever att vi har mandat att samtala om det, berättar att vi är privilegierade. Därför är det också vår uppgift att fråga efter och lyssna efter de röster som inte hörs – som tystnar, eller tystas.

Det finns uttalade normer, men också outtalade normer. Synliga och osynliga.

En människa som vill vara del av gemenskapen kan känna sig tvungen att underkänna sig själv för att få vara med. Det är de som är inne och hör till som ska ta itu med normerna – det vill säga vi som läser den här vägledningen och arbetar med de här frågorna. All förändring är människoförankrad.

Tillgänglighet handlar om att se, förstå och ge rum. Som bäst fungerar tillgänglighet i en dialog där vi gör oss tillgängliga för varandra. Vi kan mötas i samtal kring vad vi upplever, hur vi tänker och vad vi behöver. Tillsammans kan vi hjälpa varandra att höra och bli hörda.

Det förblir ofta en tyst kunskap hos den som bär den, vad som fungerar och inte när man är begränsad på olika sätt. Vi har alla olika behov och begränsningar. Våra gemenskaper behöver öva sig på att se, fråga, lyssna och ta till sig nya perspektiv i förhållande till olika begränsningar. Tillgänglighet är att vi utvecklar vårt förhållningssätt, vår medvetenhet och vår verksamhet, så att en begränsning inte blir ett hinder, utan en ögonöppnare.

Kulturen i våra gemenskaper kan formas och förändras genom medvetenhet, följdriktighet och trofasthet. All förändring är människoförankrad och beror av vår vilja att se dem vi vandrar med.

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. När kände du att du blev inkluderad? När fick du vara med? När blev du sedd och bekräftad?

2. När har du upplevt dig utanför? Vad hände? Var i kroppen kände du det?

3. Alla relationer behöver en hjälte ibland – en som sträcker sig längre, som möter den andra mer än halvvägs. Kan du vara en sådan för din församling? Hur?

4. Det finns uttalade normer, men också outtalade normer. Vem har makt över normerna? Vilka är de röster som inte hörs – som tystnar, eller tystas?

5. Analysera livet i er församling. Hur ser det ut ur olika perspektiv? En hurudan församling möter en människa som kommer till er och är

- a. singel
- b. ensamstående förälder
- c. liten
- d. ivrig att hjälpa till
- e. ung
- f. har en kognitiv funktionsvariation
- g. arbetslös
- h. HBTQ-person
- i. introvert
- j. begränsad i sin rörlighet

6. Vem inkluderar vem? Gör en ärlig kartläggning. Vem i er kristna gemenskap är inne, ute, i gränslandet? Vem har bestämt, hur har det bestämts, att det är så här ni har det? Vad tänker du att kunde vara er kallelse eller ert utvecklingsmål som gemenskap?

7. Vi är många, vi är olika. En bra övning i att godta varandra är att möta den som tänker, gör eller är annorlunda än du med empatisk nyfikenhet. Under vilka omständigheter skulle du kunna tänka, göra eller vara som hen? Försök sätta dig in i hur det skulle vara och kännas.

8. I våra församlingar finns en rörelse in i och ut ur gemenskapen. Låt dörren stå öppen, låt lampan lysa, och fundera över de här frågorna:

- a. Hur ser du och ni på dem som lämnar kyrkan och er gemenskap? När era blickar möts på gatan, vad säger era ögon?
- b. När en människa delar nya tankar och behov i er gemenskap, vem lyssnar? På vems bord är det att inkludera, och vem gör det i praktiken? Hur?
- c. Se över kommunikationen. Vad berättar ni om er gemenskap, i ord och bilder? Försök se på er gemenskap utifrån. Om man hittar till era plattformar, vilka bilder möter man? Vem kan känna igen sig i bilderna och orden?

9. Hur läser man i er församling av tiden? Hur samtalar ni kring vad människorna på ert område behöver?

- a. Har ni redskap för omvärldsanalys?
- b. Använder ni dem? Vem, hur, hur ofta?
- c. Vem får ta del av den bild som analysen ger?
- d. Vem bär ansvar för att uppdatera församlingens sätt att tänka och arbeta utifrån den kunskap ni får om hur situationen utvecklar sig?

4

Den nödvändiga packningen

* Ta bara med det nödvändiga. Ju längre vandringen är och ju mer motstånd den bjuder på, desto viktigare är det att packa lätt och ge plats för det som är nödvändigt. Ta med vad du behöver för att hålla dig varm, torr, mätt och frisk. Lämna bort sådant som tar plats i onödan och blir till belastning.

Den kristna kyrkan har en rik tradition. Det som har bestått har gjort det därför att pilgrimsvandrare använt sig av innehållet i packningen. Det som vi idag känner som vår tradition har visat sig hållbart. Det är sådant som vi tar fram och använder. Vi har lärt känna det, vi litar på det och ser det goda i det. Vi glömmer det inte på någon rastplats eller i något härbärge, utan ser noga till det, eftersom det är värdefullt för oss. Vi ser det som nödvändigt för att vi ska överleva och leva väl på vår vandring. Vårt resesällskap ser oss använda det och det blir ett delande av erfarenheter och kunnande. Det har befasts som något en pilgrimsvandrare måste ha med sig för att klara vandringen.

Bra vandringsskor ger fäste och inte skavsår. När Jesus bad oss gå in under hans ok, som är skonsamt och lätt, menade han vad han sa. Evangeliet gör våra steg lättare, inte tyngre. Vi måste hjälpas åt att med vår erfarenhet, vårt kunnande och vår instinkt hitta skor som passar på foten, är slitstarka och bär sin

vandrare. Frågar vi efter vad som driver Kristus kommer vi inte att ta miste. Söker vi honom och det befriande budskapet om honom, kommer evangeliet att lyfta av bördor, inte lägga till.

Se till att inte lägga en enda börda till på människornas axlar. En del av oss vacklar redan nu under tyngden av sin ryggsäck.

Vår tradition är levande därför att det pågår en ständig förnyelse. Reformationen hände inte en gång för att aldrig hända igen, utan är ett ständigt pågående skeende, en förnyelse. Samma Ande verkar allttjämt i Kristi kyrka. Vi vandrar och Vägen öppnar sig för oss. Vi går genom nya terrängar, i olika väderlek. Vi blir törstiga, hungriga, vi blir våta och kalla, vi svettas och blir trötta. Då vänder vi oss till det vi fått med oss genom dopet – till Guds nåd, till det vi fått med oss i vår packning, till våra medvandrare, till naturen. Gud och vårt liv möts i varje ögonblick, och han mättar oss, släcker vår törst, värmer oss, ger oss svalka, ger oss ny kraft.

Hur vi tar emot det kan te sig olika från tid till tid. Det är här förnyelsen sker. En vandrares utrustning har inte sett likadan ut från kyrkans första tid till vår. En vandringsstav har inte alltid varit gjord av kolfiber. Men den nåd vi möter, den kärlek som värmer oss, Kristus som räddar oss och ger oss livet, är densamma.

Vandringen mot evigheten förutsätter att vi provianterar, byter ut sådant som är trasigt och lägger bort sådant som visat sig oanvändbart. Varje gram du kan undvika sparar energi och gör dina ben mindre trötta. I det här måste vi vara ärliga både inför oss själva och varandra. Vi måste vara ödmjuka nog

att medge när det visar sig att vi haft fel, och stora nog att medge att något kan ha varit rätt för sin tid, men inte är det längre. Gud är evig, men det är inte vi – och inte heller vår förståelse av honom, oss själva, skapelsen och medmänniskorna. Vår verklighet förändras och har förändrats – snabbt, påtagligt och beständigt. Vädret har slagit om. Terrängen blev en annan.

Därför måste vi med kritisk blick se över vår packning. Vi färdas *med tiden* (grek. *synchronos*), liksom längs en horisontell x-axel. Men *genom tiden*, i *varje tid*, som en vertikal y-axel, bryter det heliga in (grek. *dia chronos*). Och vi, som går pilgrimsvandringen, ska befinna oss i den skärningspunkten, som en koordinat på en karta. Förnyelsen, reformationen, behåller oss i den skärningspunkten. Vi förlorar inte Kristus ur sikte, utan förblir i den skärningspunkt där heligheten bryter in i tiden. Då lever vi i rätt tid – i Guds tid (grek. *kairos*).

Det går inte bara att bära med sig Guds gåva genom tiden som en oföränderlig sak. Tar man fram den i slutet av resan förstår ingen varför vi bar det med oss, ingen känner igen det, ingen vet vad man ska göra med det. Vi ska leva med och av evangeliet.

Att se Guds handlande med sin kyrka i nya och skiftande omständigheter är en gåva och rikedom i sig, men också ett tolkande arbete. Vi kan inte undvika det ansvaret. Ingen vandrare behöver heller avsäga sig den friheten. När vi lyckas i det tolkningsarbetet behåller vi kontinuiteten i vår kristna tradition. Vi ser det rika och goda i allt det vi har med oss och kan styrka oss med det under pilgrimsvandringen.

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. Fundera över hur din förståelse har förändrats över tid, när det gäller

- a) Gud
- b) dig själv
- c) dina medmänniskor
- d) världen.

Vad har förändrats? Vad har bestått?

2. Ser livet i din och er församling likadant ut nu som för 20 år sedan? Vad har förändrats?

3. Vilka frågor brottades vi med inom kyrkan för t.ex. 20 eller 30 år sedan, men som nu är utagerade? Vad hände? Blev de oviktiga? Ersattes de av andra? Löstes de?

4. När Jesus säger att "bara en sak behövs" (Luk. 10:42, Bibel 2000), "allenast ett är nödvändigt" (1917), vad måne han menar? Vad innebär det för oss och vårt liv tillsammans?

5. Vilka förståelser, tolkningar och frågor är idag sådana som tar upp plats i vår packning och belastar oss? Varför har vi inte kunnat avstå dem?

6. Vad tänker du och ni att hör till det nödvändiga? Vad måste vi ha med oss?

5 Rum i härbärgert

Det finns en kontinuitet av gästfrihet i Svenskfinland och på Åland. Vår fåtalighet har gjort att våra nätverk byggs starka och täta. Vi känner vår tillsammanskraft och vet vad vi förmår när vi hjälps åt. Det innebär också att vi kan ta oss an större och mindre nöd och främlingskap.

Som församlingar, stift och kyrka är vårt uppdrag att tjäna människor på vårt område. Medkänsla, omsorg, solidaritet och handlingskraft ska prägla vår identitet. Diakoni är en del av vem vi är. I det här måste vår röst vara tydlig.

Det är i förhållande till andra som vi blir tydliga för oss själva. Det gäller människor emellan och det gäller även för en gemenskap. I mötet med andra kulturer blir vi tydliga för oss själva och för varandra. I det mötet kan vi berika och låta oss berikas.

Man kan också behöva träna sitt öga för att se att kultur är något som kontinuerligt skapas. Djupast sett handlar kultur om hur vi lever tillsammans. Vi som är Borgå stift idag har som uppgift att värna om det gemensamma och skapa en kontinuitet i det som var, det som är och det som kommer.

Det är inte detsamma som att säga att allt kommer att förbli sig likt, eller att det skulle vara ett ideal. Snarare kan vi utgå från att mycket kommer att

förändras – kraftigt, snabbt och beständigt. Därför för vi nu ett samtal om vad som i grunden förenar oss och om vad kontinuitet är.

En förutsättning för att vi ska kunna svara an mot vårt uppdrag är att Borgå stift förmår läsa av verkligheten såsom den tar form inför våra ögon. Mångfalden av andliga uttryck och andliga behov ökar. Det gör också behovet av gemenskap, liksom andra behov. Lyssna efter den profetiska rösten i vår tid.

Liksom i fråga om andlig hunger och törst, kan verkligheten också ifråga om andra mänskliga behov vara att våra personalmässiga och ekonomiska resurser inte räcker till. Den verkligheten kan vi möta, tillsammans. Kyrkans resurser är alla de resurser som vi 3,5 miljoner medlemmar kan uppbåda. Vi får förlita oss på att Gud förser oss (Matt 6:33-34). I respekt och med ödmjukhet kan vi be om hjälp, både för att se vad församlingens uppgift är, konkret, för människorna på vårt område, och för att kunna göra det arbetet.

Välvilja och generositet för framåt. Det är bra, till och med önskvärt, att ta till sig av andras goda idéer. Vi får också öppna oss för nya former av samarbete. När vi delar målsättningen att göra rum i härbärgat – att inkludera och skapa utrymme för oss alla och våra olika behov – då kan vi dela glädje i framgången, resurser i arbetet och krafter i utmaningarna.

En församling kan kanske inte möta alla behov. Då måste man kunna göra en bedömning av vad som behövs. Att välja och prioritera kräver mod och det är ibland obekvämt, kanske till och med smärtsamt. Men att inte välja och prioritera är att göra sig till ett offer för omständigheterna. Att lämna prioriteringsfrågor obesvarade och linjedragningar ogjorda är destruktivt på många olika sätt.

Att problem är svåra betyder inte att man inte kan göra något åt dem. Men vi kan inte gå tillbaka till det gamla, för det gamla finns inte längre. Vi kan inte heller låtsas som om allt är som det alltid har varit. Eftersom tiden är föränderlig behöver vi byta perspektiv och erfarenheter. Stiftet har förändrats på 100 år. Vår kontext idag är en annan. Det kan inte undgå att få konsekvenser för vårt arbete. Här är vår utmaning som församlingsgemenskaper samarbete, solidaritet och generositet.

Vi får också bejaka att vi har något att tillföra den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Vi är en del av den kyrka som också bär vår svenskspråkiga gemenskap. Det är en gåva och ett uppdrag vi har fått att förvalta – att just vi är just vi, just nu.

Som stift behöver vi stå i dialog nationellt och internationellt. För en minoritet är det nödvändigt att känna och förstå sig själv, så att man också förmår berätta om sig själv och sina behov för andra. Dialogen är en livsfråga och en framtidsfråga. När vi är utspridda och få ökar trycket på att samverka.

Kyrkans strategi är att öppna dörrar. En öppen dörr är transparens. Man kan titta in eller stiga in över tröskeln. Man kan titta ut eller gå ut genom dörren. Ingenting hemligt pågår därinne. Transparens och rörlighet är ett förhållningssätt som vi kan välja. Transparens kräver mod – mod att ärligt se och berätta om sig själv, mod att bli betraktad och samtala om det.

Det finns rum för alla i härbärgat. Kanske blir det lite trångt och kanske behöver vi öva oss i att dela och samarbeta. Men det kan vi lära oss, eftersom vi är ett i Kristus.

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. Vad betyder gästfrihet för dig och för er gemenskap? Vad kan det konkret innebära?

2. Känner du och ni in rädsla i er församling? För vem eller för vad? Vilka uttryck? Vilka kulturer eller tankar?

3. Hur kan jag förändra mitt sätt att tänka och vara för att inkludera människor i min gemenskap? Hur kan jag hitta ett sätt att leva och låta leva?

4. Vad är det värsta som kan hända, om vi frågade varenda människa som kom till vår gemenskap på samma sätt som Jesus: "Vad vill du att jag ska göra för dig?"

5. En församling kan antagligen inte möta alla behov – då måste man kunna lita på sin bedömning av vad som behövs. Hur går den bedömningen till? Vem kommunicerar med vem kring olika behov?

6. Känner du och ni in var i församlingen det finns tyst kunskap? Hur skulle man kunna lyfta den på bordet och göra den synlig?

7. Hur ser ni i er församling på samarbete med andra församlingar? Hur kan man dela glädje i framgången, resurser i arbetet och krafter i motvindarna?

6 I nya terräng

✧ En vandrare omsätter minst 0,5 l vatten per timme. ”Det vatten jag ger blir en källa i honom, med ett flöde som ger evigt liv”, säger Jesus (Joh 4:14). Medan vi vandrar fyller vi på våra vattenflaskor vid vattenposter, kranar och brunnar. Vandringen går vidare, framåt, genom nya landskap, tider och kulturer. Vi söker det livgivande vattnet i nya terräng.

Det finns olika sätt att söka och förnimma det heliga. Vi kan ana Guds storhet i det att Gud låter oss uppleva hans närvaro och tilltal på så många olika sätt. Det är en trygghet och en tillgång för oss att Gud inte låter sig begränsas.

Den traditionella gudstjänsten är en källa till liv. Men för många är det inte primärt där man kommer inom räckvidd för Guds närvaro och tilltal. Vår kyrka består av miljontals medlemmar. Det är alltså alldeles givet att det finns en mängd andliga intryck och uttryck utöver det vi känner som gudstjänstliv, i vilket 5 % av kyrkans medlemmar regelbundet tar del idag. Ingen ska behöva känna skam eller skuld över att man behöver vatten, och hittar det på olika sätt.

Lyssna till de andra vandrarna. Vad berättar de? Var kommer de ifrån? Fanns det vatten där? Fanns det härbärgen, fanns det proviant att få?

Att få uppleva, och att få berätta om vad vi upplever och erfar av Guds närhet och tilltal, är en del av vår pilgrimsvandring. Men det kräver mod. Det kräver mod både att dela något värdefullt och personligt, och det kräver mod att ta emot en berättelse som kan utmana och förändra ens egna förförståelser och förståelser. I det här måste vi därför vara varsamma, ödmjuka och respektfulla. Vi ska aktivt och medvetet skapa trygga rum där vi kan dela våra berättelser och upplevelser av helighet.

Led människor till källor du själv dricker ur, som du vet att är friska och inte torkar ut. Se till att du själv dricker så att du inte får vätskebrist. Bär med dig det vatten du behöver.

Om vi säger att vi är medvandrare, så låt oss vandra med. Säg ingenting som du inte skulle säga på riktigt. Tala ur hjärtat. Säg det, och ingenting annat.

Vi får arbeta med att kreativt utforska nya sätt att få vatten. Nya tider och nya terränger för med sig nya uttryck för tro och tillbedjan. Vatten är vatten, oavsett om vi renat det med ett UV-filter eller hämtat det ur en flera hundra år gammal brunn. Nya former och uttryck kan ge oss en mångsidighet som gör vår vandring tryggare och rikare. Kan vi ta vara på möjligheterna som nya terränger erbjuder? Är vi öppna för dem?

Om vi klarar av att vara modiga och samtidigt kloka, kan vi se Guds nåd på nya sätt. Samtidigt får vi vara tydliga i vår identitet: vi är pilgrimsvandrare, vi är ett Guds folk i rörelse, vi är en Kristi kyrka. Det nya behöver inte vara bra för oss bara för att det är nytt, liksom det gamla inte behöver vara bra bara för att det är gammalt. Vi behöver vatten, Livets vatten. De stigar och vägar som leder oss till honom, som driver Kristus, dem ska vi utforska.

I ny terräng får vi också ta hjälp av andra. Både inom den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, hos våra nordiska grannar och hos andra kyrkor i förändring görs iakttagelser och erfarenheter som kan ge värdefulla perspektiv också på livet i Borgå stift.

Att växa och förändras kan kännas svårt, det kan till och med göra ont. Men vi kan inte välja att sluta utvecklas. ”Varje gren i mig som inte bär frukt skär han bort, och varje gren som bär frukt ansar han, så att den bär mer frukt”, sa Jesus (Joh. 15:2). Den frukt vi skördar idag ska driva oss att utveckla församlingslivet, inte klamra oss fast vid det som en gång var. Stanna inte mer än en natt på ett ställe.

Det här får i sin tur implikationer för hur vi tänker kring gudstjänstens väsen. Det får också följder för vem som *gör, får göra, och får göra* vad när vi samlas som församling. Befullmäktigar och bemyndigar vi varandra som kyrkans medlemmar? Förhoppningsvis klarar vi av att vi inte helt har kontroll. Ge förtroende åt församlingen själv att bära ansvar i gudstjänster och gudsmöten. Ge förtroende på riktigt.

Vi måste släppa drömmen om liturgisk och dogmatisk förträfflighet – och inte bara det, utan flera andra anspråk. Verkligheten kan vara den att vi inte har de resurser som vi skulle önska och behöva. Vi måste vara djärva nog att välja det som fungerar.

Kyrkan blev inte till förrän Kristus föddes som människa in i världen. Rörelsen var hela tiden ut i världen, ut ur det givna, in i nya terränger. Kyrkan blir till genom sin närvaro i världen. Vi får lyfta blicken och se att vår pilgrimsvandring inte bara är för mig, inte bara för oss. Vi är här för att tjäna världen. Där vi går fram, gör vi avtryck.

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. Var och hur upplever du Guds närvaro och tilltal? Kan och får du berätta om det i din församling? Hur känns det?

2. Många upplever Guds närvaro och tilltal någon annanstans än i församlingens gudstjänstliv. Hur förhåller du och ni er till det?

3. Vad är ett gudsmöte? Finns det bra och dåliga gudsmöten? Vem definierar det?

4. Vilka gudsmöten får ordnas i församlingens kyrkor och lokaler? Vilka skulle ni kunna ta med i församlingens händelsekalender? Vem bestämmer vad som kan och får göras inom ramen för församlingens verksamhet? Hur samtalar man kring det?

5. Vad behöver vi tänka på idag för att kunna möta framtiden? Vilka tror du och ni att är de största förändringarna som kommer att påverka oss som stift och församlingar?

6. Vem är värd förtroendet att tala om Gud i er församling och med Gud å församlingens vägnar? Hur får en det förtroendet?

7. Språkbruket och bildspråket vi använder kan vara svårt att förstå för någon som kommer till vår gemenskap. Vår tradition är rik och vacker, men kan också vara svår att förstå. Hur kan vi göra oss mer tillgängliga genom bilderna och orden vi använder?

8. Vad skulle hända om någon skulle ta illa vid sig av något som gjorts eller sagts i församlingens verksamhet? Hur reder man upp, hur går man vidare?

9. Vi kan inte tala på samma sätt till alla människor. Använder vi samma teologiska språk hela tiden är det en stor del av människorna som vi inte når. Ska vi nå alla? Vill vi?

10. Att möta en annan är svårt om man inte kan möta sig själv. Hjälps åt att sätta ord på vad som är viktigt för dig i mötet med det heliga, och varför det är viktigt för dig. När du ger dig själv lov att ta plats blir det också lättare att ge plats och lyssna på en annan.

7 Vägkost

En människas energibehov under en vandring är cirka 2500–4000 kalorier per dygn, beroende på hur utmanande terrängen är. När vi vandrar behöver vi äta – ofta och näringsrikt – för att vår varelse ska orka. Det vet Gud. Därför har han gjort måltiden helig. Nattvarden är ett av vår kyrkas två sakrament, där Gud verkar och ger oss liv.

När vi tar emot Jesus i brödet och vinet blir vi föremål för Guds nåd, lika som när dopvattnet rann över vår panna och vi togs upp i de heligas gemenskap. När det mysteriet händer får vi ödmjukt ta emot, som Guds barn, med utsträckta händer och med stora och nyfikna ögon.

Inför Guds nåd är vi alla lika – lika ovärdiga och lika älskade. Nattvarden är en radikal kärlekshandling. Genom att ta emot nattvarden bekänner vi det.

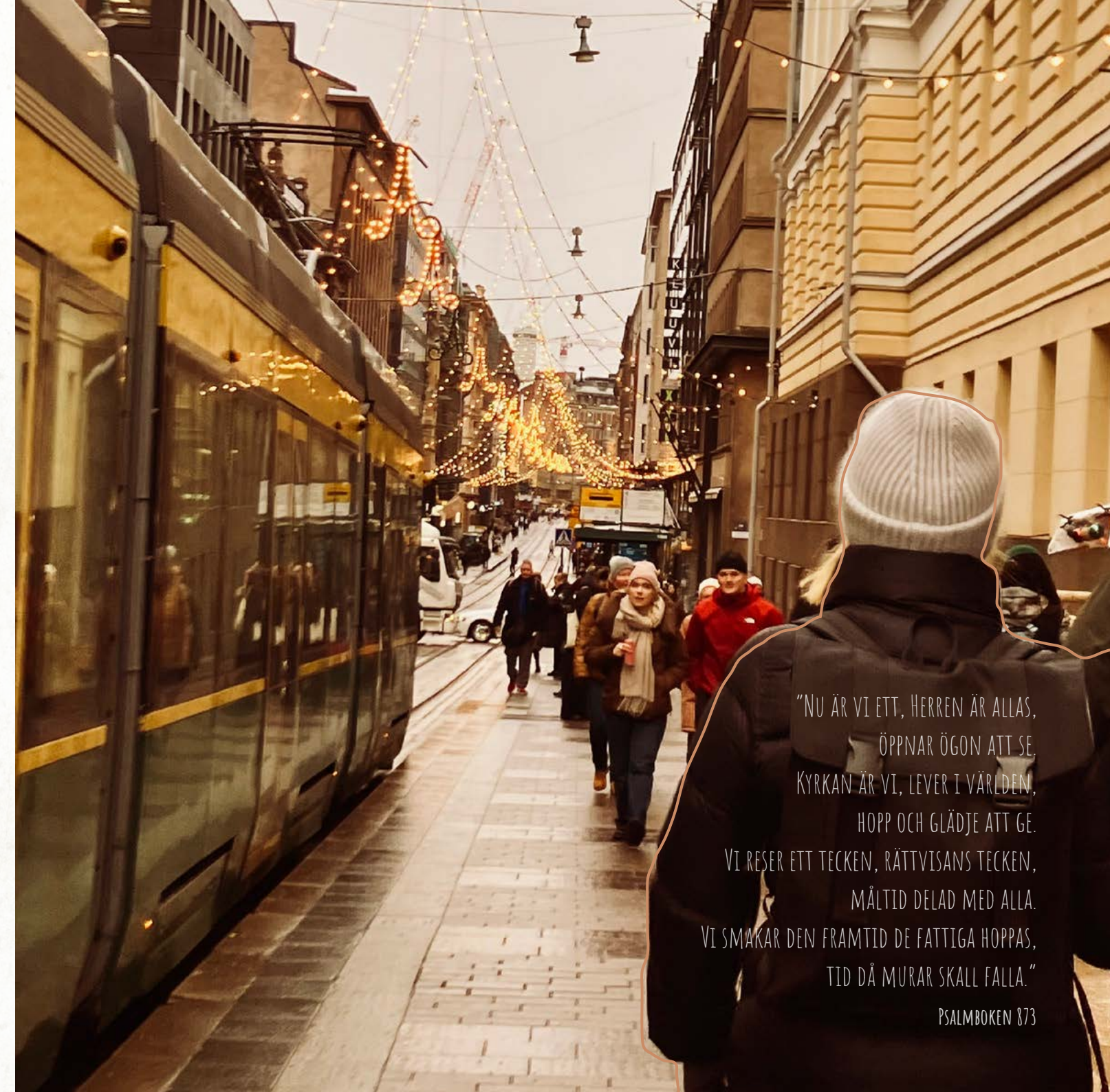
Om vi älskar varandra vägrar vi inte varandra mat. Om man tror på det som händer i nattvarden missunnar man ingen att äta. Nattvardsbordet är inte vårt, utan kyrkans, och det öppnar för fler än vi tror.

Den som är döpt in i den här gemenskapen har en plats vid nattvardsbordet i vår kyrka. Den platsen gavs dig i dopögonblicket. Den är din under hela din pilgrimsvandring, även om vägkosten kan smaka olika, och rastplatserna är olika. Vi får träna våra ögon att känna igen varandra som pilgrimsvandrare när vi möts längs vägar och stigar och slår oss ner för att dela måltid.

Därför borde det inte inom vår gemenskap förekomma diskussioner om huruvida vi kan mötas vid samma nattvardsbord och till vilka nattvardsbord vi kan gå. Nattvarden är Herrens, ingen annans, och vi varken kan eller får göra den exkluderande. Nattvarden är, liksom dopet, ett heligt sakrament. När vi går till nattvarden gör vi det på grund av Kristi ord, inte på grund av vår egen tro eller värdighet. När vi bryter bröd och vin med varandra i nattvarden, gör vi det inte för att vi bedömt värdigheten vare sig hos oss själva eller hos de andra kring bordet. Tänker vi så har vi inte förstått vilken nåd vi har fått när Gud har tagit oss till sina.

Ännu delar vi inte nattvardsgemenskap med alla kristna utan förbehåll. Vi delar inte fullt ut förståelsen av nattvarens mysterium och alla kristna kan inte mötas vid vårt nattvardsbord. I det här avseendet lever vi, liksom ifråga om evigheten, i ett spänningsfält mellan ett redan nu och ett ännu inte. Vi är redan nu del av en större gemenskap i Kristus. Han ger sig själv åt sin kyrka i nattvarden. Ekumenikens främsta målsättning är att synliggöra den enhet som är oss given i honom. Att vi kan mötas vid nattvardsbordet är ett tecken för det. Den enheten är ännu inte fullt synliggjord. Jag önskar att det inte skulle behöva vara så.

Att dela måltiden har sedan vår kristna gemenskaps första tid varit ett tecken. Det är en trosbekännelse och en lovsång, ett erkännande av allas vårt beroendeförhållande till Guds kärlek och nåd. När man lade sig till bords tillsammans, bekände man också att man var beredd att dela liv tillsammans. Nattvarden är ett erkännande av alla människors lika värde i Guds ögon. Den är ett delande av liv, tro och bön. Så ska det också vara hos oss.

”NU ÄR VI ETT, HERREN ÄR ALLAS,
ÖPPNAR ÖGON ATT SE.
KYRKAN ÄR VI, LEVER I VÄRLDEN,
HOPP OCH GLÄDJE ATT GE.
VI RESER ETT TECKEN, RÄTTVISANS TECKEN,
MÅLTID DELAD MED ALLA.
VI SMAKAR DEN FRAMTID DE FATTIGA HOPPAS,
TID DÅ MURAR SKALL FALLA.”

PSALMBOKEN 873

FRÅGOR ATT ARBETA MED:

1. Hur ser ni på nattvardens mysterium? Vem i ert sammanhang förstår sig på det?
2. Sök i minnet efter en nattvardsupplevelse som blivit kvar hos dig. Vad hände? Varför är det ett värdefullt minne för dig?
3. Vem får komma till nattvardsborden i er församling?
4. Behöver alla få möjlighet att ta emot nattvard? Varför?
5. Sedan 1979 har barn i vår kyrka fått ta emot nattvard. Hur gör barnen i er församling?
6. Hur förhåller du och ni er till tanken att människor från andra kyrkor och kristna gemenskaper skulle ta emot nattvarden vid något av era nattvardsbord?

EPILOG

* Du som har läst min vägledning till Borgå stift står nu inför flera utmaningar. En utmaning är att *välja att tro* att det finns en kraft i vår gemenskap som kan bära mer än vi kan i oss själva. En annan är att kännas vid inför dem som du delar gemenskap med *att du behöver dem*. Du kan inte vara Kristi kropp i dig själv. Du kan inte över huvudet på de människor som är din gemenskap göra upp en verksamhetsplan och förverkliga den, hur korrekt du än bedömer situationen. Du måste hitta ödmjukheten i dig att vända dig mot de andra. Guds folk är i rörelse, vi är pilgrimer och vandrar tillsammans.*

Jag hoppas att du också vill vända dig mot mig, i ett samtal kring de tankar jag har delat och kring den riktning jag vill föra Borgå stift i. Jag hoppas att du vill vara med och vandra mot ännu osedda inre och yttre resmål tillsammans med mig och med oss.

Jag ser att det finns olika utmaningar, jag känner till att det finns olika förväntningar och behov. Också det vill jag att vi samtalar om. Det finns rädsla, och den vill jag också ta emot.

Jag är övertygad om att det inte finns någon framtid vi inte kan möta tillsammans med Kristus och med varandra.

Jag hoppas att du vill möta mig och ta dig an den här vägledningen, så att vårt samtal kan få liv. Jag hoppas att du också vill slå följe med mig och med oss, på den pilgrimsvandring som är vår, i vår tid, med vår Gud. Det här skapar vi tillsammans.

Biskop Bo-Göran

GUD, FÖR UPPBROTT OCH FÖRVANDLING
LÄR OSS GLÖMMA BORT VÅRT JAG
DRIV OSS UT ATT BYGGA BROAR
TILL EN OKÄND MORGONDAG
DET FINNS UNDERBAR FÖRLOSSNING
I DET BLOD SOM GÖTS EN GÅNG.
DET FINNS GLÄDJE BORTOM GRAVEN
OCH EN FRAMTID FULL AV SÅNG.

PSALMBOKEN 274

Ett stort tack till arbetsgruppen som har hjälpt mig genom hela processen med kreativitet, inspiration, mångdimensionellt tänkande och utformning av text. Stiftsdekan Mia Anderssén-Löf, kyrkoherde Anders Lindström, ledande sakkunnig Stefan Myrskog, kyrkoherde Mari Puska, forskare och universitetslektor Siv Sandberg och tidigare kyrkomötesombudet Ulla-Maj Wideroos.
Grafisk design och ombrytning: Anders Eklund / Antonomia Ab • Pärmbild: Moa Eklund / Antonomia Ab
Foton: Anders Eklund / Mia Anderssén-Löf / unsplash.com. • Tryckeri: Forbergs tryckeri, Jakobstad 2025.
Ansvarig utgivare: Biskop Bo-Göran Åstrand, Domkapitlet i Borgå stift.

VILJAN ATT INKLUDERA FÖDS UR KÄRLEK.
ATT INKLUDERA ÄR ATT SE OCH LYSSNA.
DET ÄR ATT VILJA FÖRSTÅ OCH GE RUM.
GEMENSKAP ÄR EN GÅVA OCH ETT UPPDRAG.
VI DELAR RESAN
SOM PILGRIMER.